

Похилько Тетяна
студентка

Толочко Світлана
к.пед.н., доцент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Загальні питання реалізації культурологічного підходу в педагогічному процесі, його роль у розвитку теорії та практики виховання розглядались у працях багатьох педагогів-культурологів. Педагогічний аспект культурознавчої освіти можна прослідкувати через значення латинських слів «cultura, homo cultures (людина культурна)», тобто, освічена. Саме у такому сенсі вживав поняття «культура» та «освіта» Гегель, оскільки він вважав, що тільки оволодівши культурою людина може займатися освітою; самоосвіта можлива на основі зразків, створених культурою [2:24].

Освіта – це введення людини до світу культури на різних етапах її життя. У загальному вигляді освіту можна охарактеризувати як оволодіння культурою різних видів діяльності та спілкування. Культура при такому підході означає не що інше як освіту – оволодіння знаннями, історично відібраними зразками діяльності та соціального спілкування.

До освіти культура включена у вигляді словесних, знаковимволічних узагальнених форм, що фіксують когнітивну, нормативно-ціннісну, естетичну значущість речей та явищ, їх споживчу користь. Зближення понять «освіта» та «культура» не означає їх повного ототожнювання. Якщо освіта – це «стратегічна основа розвитку особистості, суспільства, нації й держави, запорука майбутнього» [7], то культура виступає одним із чинників формування особистості, визначальним параметром ступеня пристосованості індивіда до життєдіяльності в певному середовищі. В нашому дослідженні ми розглядаємо педагогічний аспект культурологічної освіти як засіб реалізації культурологічного підходу до навчання, оскільки пов'язуємо його не тільки з навчальним, але й з виховним процесом у вищих закладах освіти.

Творчі роботи студентів та педагогічний досвід свідчать, що саме впровадження культурологічного підходу до естетичного виховання студентів нефілологічних спеціальностей великою мірою сприяє формуванню естетичних смаків та пріоритетів студентів. Тобто, на заняттях доцільно використовувати не фактологічний підхід, у рамках якого вивчаються пам'ятні дати та історичні події, площа країн, чисельність та склад її населення тощо.

Напрям 3

«Досвід застосування та перспективи впровадження інновацій у вищій школі»

Завданням занять з гуманітарних дисциплін має стати розширення культурологічних знань студентів, що передбачає залучення їх до культурних цінностей, знайомство з кращими творами світового мистецтва, формування навичок толерантної поведінки у різних життєвих ситуаціях. Такий підхід створює умови для зосередження уваги студентів на загальнолюдських цінностях, сприяє зростанню інтересу до чужої культури і мови та подоланню культуроцентризму.

У процесі дослідження на прикладі вивчення англійської мови ми переконалися, що стосовно інтерпретації історичних подій, культурних явищ, особливостей світосприйняття, національних відмінностей народів, мова яких вивчається, знання студентів поверхові, застарілі, не відтворюють зміни в сучасному світі, не відповідають сьогоденню. Ще гірше стан справ щодо знання сучасних представників культури та науки англословних країн: письменників, композиторів, політичних діячів, учених, які принесли світову славу своєму народові та своїй країні. Як правило, студенти знають представників класичної англійської літератури та живопису, але тільки 3% опитаних студентів змогли назвати, наприклад, представників сучасної британської чи американської культури (здебільшого, рок-музикантів та модельєрів).

Причиною виникнення прогалин у культурологічній обізнаності студентів нефілологічних спеціальностей, на нашу думку, є поширена практика супроводжувати вивчення країнознавчих тем фактологічним матеріалом. При цьому поза увагою викладача залишаються видатні особистості та культурні явища, їх вплив на розвиток нації та формування національної самосвідомості. Культура постає як перелік дат, набір пам'ятників, у той час, як вона покликана впливати на душу та почуття студентів, формувати їхній внутрішній світ, виховувати почуття прекрасного, сприяти залученню до сприйняття кращих витворів світового мистецтва.

Узагальнення знань студентів у сфері іншомовної культури, бесіди з викладачами щодо відмінного від нашого стилю життя, цінностей, норм поведінки в різних життєвих ситуаціях, свідчать, що як студенти, так і їхні викладачі більше дізнаються з фільмів, які дивлячись по телебаченню, аніж з високохудожніх творів визнаних митців. Тут треба зазначити, що більшість бойовиків, вестернів, фільмів жахів, трилерів, знятих у Голівуді, не відтворюють реальне життя середнього американця. До вищого закладу освіти студенти приходять саме з такими стереотипними знаннями, що часто не відповідають дійсності, сформованими засобами масової інформації не на кращих прикладах. Тому, на нашу думку, для формування у студентів сучасних знань про культуру, реалії життя в іншомовних країнах, навичок адекватної поведінки в різноманітних життєвих ситуаціях необхідно активніше впроваджувати культурологічний підхід до виховання, оскільки він сприяє формуванню естетичних смаків молоді, глобального мислення студентів та створює базу для їхньої майбутньої професійної діяльності.

Міжнародна науково-практична конференція «Виклики соціально-орієнтованої економіки в євроінтеграційних умовах»

Визначення шляхів реалізації культурологічного потенціалу естетичного виховання в процесі навчання студентів нефілологічних спеціальностей пов'язане, перш за все, з культурою спілкування рідною мовою, оскільки навички спілкування багатьох студентів викликають занепокоєння. Навіть якщо відкинути браваду молодіжної субкультури та знехтувати вживанням нерегулярної лексики, манера комунікативної поведінки у студентському середовищі видається надто спрощеною. Студенти дивуються з того, що в американській культурі не прийнято підходити до співрозмовника ближче, ніж на півметра, задавати питання щодо заробітку чи давати детальну відповідь на формальне привітання «Як справи?» При вивченні теми «Шлюб» майже всі студенти негативно ставляться до шлюбних контрактів, вважаючи людей, які їх укладають, занадто меркантильними, далекими від романтичних почуттів. Але для американців це узаконений спосіб життя, і ми маємо сприймати його з розумінням і повагою. Таких прикладів, які підкреслюють розбіжності у світосприйнятті та культурі різних народів, можна навести багато, тому нагальним завданням естетичного виховання у вищій школі виступає сьогодні розробка шляхів реалізації його культурологічного потенціалу в навчально-виховному процесі. За нашими спостереженнями, поряд з іншими дисциплінами гуманітарного циклу на нефілологічних факультетах університетів (історія України, філософія, безпека життєдіяльності, етика, естетика) саме іноземна мова створює найкращі умови для реалізації культурологічного потенціалу естетичного виховання, оскільки робота над уривками з англійських художніх творів позитивно впливає на емоційну сферу студентів, формує почуття співпереживання, долучає їх до відмінних від нашого способів життя, цінностей та вірувань, знайомить з нормами комунікативної поведінки, мовного етикету тощо. Водночас роль культурологічного підходу зводиться не тільки і не стільки до ознайомлення студентів з художньою літературою, іншими видами мистецтва - так би мовити, високою сферою культури, скільки до знайомства з нормами комунікативної поведінки, правилами етикету, прийнятими в різних країнах, тобто, естетичною культурою повсякденного спілкування.

Досліджуючи шляхи реалізації культурологічного потенціалу естетичного виховання, ми переконались, що найбільш ефективними виявились такі види роботи:

- моделювання діалогічного спілкування на міжтематичному рівні;
- вивчення розмовних кліше та зворотів, формул звернення, вибачення, уточнення, повторного запитання;
- створення комунікативних ситуацій, які відтворюють реалії повсякденного життя в англійських країнах;
- використання рольових ігор;
- драматизація навчальних текстів;
- впровадження кейс-методу.

Напря́м 3

«Досвід застосування та перспективи впровадження інновацій у вищій школі»

Таким чином, розглядаючи культурологічний підхід до естетичного виховання як передумову формування у студентів нефілологічних спеціальностей толерантного ставлення до чужої мови і культури, ми дійшли висновку:

- враховуючи педагогічний аспект культурологічної освіти, слід ширше впроваджувати культурологічний підхід до навчання в навчально-виховний процес у вищій школі;

- з позицій естетичного виховання студентів нефілологічних спеціальностей запровадження культурологічного підходу є необхідною умовою для розвитку емоційної сфери студентів, утримання інтересу до навчання та засобом формування навичок адекватної комунікативної поведінки;

- шляхи реалізації культурологічного потенціалу естетичного виховання передбачають розвиток креативності студентів, залучення їх до творчих видів діяльності на заняттях та в позааудиторний час, використання інтерактивних методів навчання.

Список використаних джерел

1. Библер В.С. Культура. Диалог культур: опыт определения // Вопросы философии. - 1989,-№6.-С.31-43.
2. Гершунский Б.С. Педагогическая прогностика. - К.: Світло, 1990. - 146 с.
3. Лихачов Д.С. Листи про добре і прекрасне. - К.: 1988. - 144 с.
4. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // К.: «Освіта України» №29.-18.07.2001р.
5. Modern Languages: Learning, Teaching, Assessment. A Common European Framework of Reference./ Council for Cultural Co-operation, Education Committee. - Strasbourg, 2001.